

1 **LESEN PAKIRNI MATERIAL V MEDNARODNEM PROMETU**

Lesen pakirni material (embalaža) je običajno narejen iz manjvrednega lesa in predstavlja veliko tveganje za vnos in širjenje rastlinam škodljivih organizmov, saj se na splošno veliko uporablja v mednarodnem prometu, kjer lahko med državami in celinami kroži več let.

Lesen pakirni material je les ali lesni proizvod, ki je narejen iz neobdelanega lesa in se uporablja v mednarodnem prometu za zaščito, pritrjevanje, podpiranje ali prevažanje blaga ter zajema zlasti palete, podporni les, gajbe, pakirne bloke, kolute, zaboje, tovarne deske in paletne okvirje oziroma les za izdelavo le-teh.

Zaradi varovanja gozdov, ki jih lahko prizadenejo škodljivimi organizmi, in varovanja potrošnikov pred škodami, ki posledično lahko nastanejo zaradi njih, morata biti bodisi les ali pa končni izdelek ustrezno obdelana, da se uničijo škodljivi organizmi v njih.

Zaradi te nevarnosti je Evropska skupnost s 1. marcem 2005 uvedla posebne fitosanitarne zahteve pri uvozu lesenega pakirnega materiala.

2 **FITOSANITARNE ZAHTEVE**

Z Direktivo Komisije 2004/102/ES, je bil v evropsko fitosanitarno zakonodajo implementiran Mednarodni standard za fitosanitarne ukrepe ISPM-15 *Zakonodajna ureditev za lesen pakirni material v mednarodni trgovini*. Ta je nastal pod okriljem Mednarodne konvencije za varstvo rastlin (International Plant Protection Convention –IPPC, FAO, 2013) in ureja promet z lesenim pakirnim materialom.

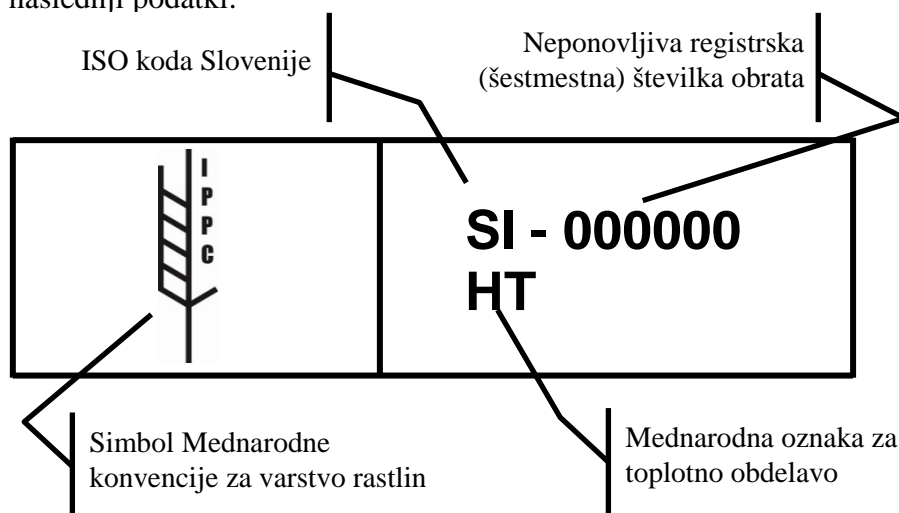

V skladu s tem standardom in navedeno direktivo mora lesen pakirni material, ki se uvaža v Evropsko skupnost, pa tudi material, ki se iz nje izvaža v tretje države, izpolnjevati naslednje tehnične zahteve:

- biti mora iz lesa, kateremu je bilo odstranjeno lubje,
- biti mora ustrezno:
 - toplotno obdelan (oznaka HT) ali
 - toplotno dielektrično obdelan (oznaka DH) ali
 - zapljinjen z metilbromidom (oznaka MB),
- imeti mora posebno oznako na lesu (žig po ISPM-15).

Na uradni oznaki lesenega pakirnega materiala so naslednji podatki:

Glavni namen sprejetja mednarodnega standarda je preprečevanje širjenja [borove ogorčice](#) (*Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner in Buhere) Nickle *et al.*), ki je v Evropi (tudi v Sloveniji) uvrščena na karantensko listo [II.A.I.](#). Vrsta je izredno napadalna, povzroča hitro propadanje iglavcev – zlasti borov, redkeje tudi smrek, jelk in macesnov.

3 PRAVILNIK

Pravilnik o fitosanitarnih zahtevah za lesen pakirni material v mednarodnem prometu (Uradni list RS, št. [108/04](#), [21/07](#), [101/10](#) in [62/14](#) - glej [PISRS](#)) določa fitosanitarne zahteve za lesen pakirni material, ki se uporablja v mednarodnem prometu; pogoje, ki jih morajo izpolnjevati obrati za posebno dodelavo lesenega pakirnega materiala in postopek njihove registracije; pogoje glede tehnične, prostorske, strokovne in organizacijske usposobljenosti organa za potrjevanje

obratov za posebno dodelavo lesenega pakirnega materiala; fitosanitarni in inšpekcijski nadzor.

3.1 ZAHTEVE ZA OBRATE ZA DODELAVO LESENEGA PAKIRNEGA MATERIALA

Opisane postopke dodelave lesene embalaže lahko izvaja samo obrat, ki je za to usposobljen, kar pomeni, da mora zagotavljati:

- ustrezno organiziranost obrata,
- kadrovsko usposobljenost,
- primerno tehnološko opremo za doseganje potrebnih parametrov dodelave,
- ustrezno merilno opremo za vodenje in kontrolo pogojev dodelave,
- ustrezen način za zapisovanje in arhiviranje podatkov o procesu dodelave ter zagotovljeno sledljivost zapisov,
- sistem kontrole, ki bo omogočal vzdrževanje kakovosti na ustrezni ravni.

3.2 POTRDITEV, REGISTRACIJA IN KONTROLA OBRATOV

Obrat, ki želi opravljati dodelavo lesnega pakirnega materiala se mora registrirati. Ves proces je natančno opredeljen v sistemu, ki je usklajen z evropsko zakonodajo, vzpostavi in izvaja pa ga nacionalni organ za varstvo rastlin. V Sloveniji to nalogo opravlja:

Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) pri Ministrstvu za kmetijstvo in okolje.

Dunajska cesta 22

1000 Ljubljana

Tel.: +386 (0)1 300 1397

<http://www.uvhvvr.gov.si>

Obrazci za vlogo so na razpolago na spletni strani UVHVVR (glej informacije [o registraciji](#)).

Usposobljenost obrata pred registracijo preverja (strokovni) **organ za potrjevanje**, ki z rednimi kontrolnimi pregledi, zagotavlja tudi vzdrževanje dokazovanja usposobljenosti.

Z določilom Pravilnika o fitosanitarnih zahtevah za lesen pakirni material v mednarodnem prometu opravlja naloge **Organa za potrjevanje:**

Oddelek za lesarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Biotehniška fakulteta

Oddelek za lesarstvo

Lokacija oddelka: Rožna dolina, Cesta VIII/34

Naslov za pošto: Jamnikarjeva 101

1000 Ljubljana

Tel.: +386 (0)1 320 3602

Univerza
v Ljubljani
Biotehniška fakulteta
Oddelek za lesarstvo

Preglede obratov izvajata usposobljena strokovna delavca:

Slavko Rudolf, univ.dipl.inž.les

E-pošta: slavko.rudolf@bf.uni-lj.si

mag. Bogdan Šega

E-pošta: bogdan.sega@bf.uni-lj.si

Osnovne povezave na shemo so objavljene na spletni strani Oddelka za lesarstvo

<http://les.bf.uni-lj.si/raziskave-svetovanje-testiranje/testirna-dejavnost-in-certificiranje/>.

Na osnovi pozitivnega poročila in potrdila o usposobljenosti obrata, UVHVVR izda Odločbo, s katero obratu podeli registrsko številko.

3.2.1 Seznam registriranih obratov

Seznam je objavljen na spletni strani UVHVVR na povezavi: [Obrati, ki so pri Upravi Republike Slovenije za varno hrano veterinarstvo in varstvo rastlin registrirani za posebno dodelavo lesenega pakirnega materiala v skladu s standardom ISPM-15.](#) Obrati z registracijo pridobijo registrsko številko, ki je sestavni del uradne oznake na lesu, ter dovoljenje za uporabo te oznake.

Gradivo pripravil:

mag. Bogdan Šega

Oddelek za lesarstvo, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani